

LOUIS MALLE:
Milenci
1958

Generačně náleží Louis Malle k představitelům francouzské nové vlny. Přesto se od počátku jeho tvůrčí dráhy vyskytují určité rozpaky při jeho zařazení. Někteří kritici ho do tohoto proudu samozřejmě včleňují, pro jiné je buď spřízněným souputníkem, anebo předchůdcem nové vlny. Ať už je tomu jakkoliv, lze konstatovat, že začátek filmové kariéry Louise Mallea je ve znamení odklonu od tradiční francouzské kinematografie.

Jako samostatný režisér debutuje v pětadvaceti letech kriminálním příběhem **VÝTAH NA POPRAVIŠTĚ** (1957). Svého prvního filmu si však příliš necenil a za pravý svůj debut pokládá až **MILENCE**.

Příběh **MILENCŮ** je jednoduchý a banální. Třicetiletá žena se po osmiletém, zdánlivě šťastném manželství vášnivě zamiluje do mladého muže. Pro tento cit obětuje pohodlný život v materiálně zabezpečeném manželství a vydá se s novou láskou vstříc nejisté budoucnosti. Tenká dějová linie se rozvíjí dvěma protikladnými způsoby. První část líčí šedivý a nudný hrdinčin život, druhá je věnována zrození nového erotického citu, který dává zapomenout na vše, co bylo předtím.

Základem scénáře byl příběh starý víc jak dvě stě let, próza Dominiquea Vivanta de Denona *Bez zítřku*. Malle ji spolu se scenáristkou Louisou Vilmorinovou přenesl do reality padesátých let dvacátého století s akcentem na věčnost erotické lásky. Erotickými sekvencemi vyvolal film rozruch, přestože byl jen pokračováním určitého úsilí francouzského filmu, které bychom mohli nazvat emancipací erotických vztahů na filmovém plátně (**OSENÍ** režiséra Autant-Lary, Vadimův film **...A BUH STVOŘIL ŽENU** ad.).

Podstatným rysem režisérů nové vlny i jejich souputníků bylo dokonalé ovládnutí filmového řemesla. U Mallea byl tento předpoklad každé tvůrčí práce zjevný už ve **VÝTAHU NA POPRAVIŠTĚ** a **MILENCI** byli jeho potvrzením. Dobře zpracovaný scénář, výborná režie, která dokázala udržet plnou pozornost diváků v příběhu, v němž se zdánlivě nic neděje. Promyšlený výběr herců: tvárná Jeanne Moreauová s ukázněným projevem v roli zamilované ženy, Alain Cuny, jehož strohá a uzavřená tvář vyjadřuje vyprahlost a zánik citu v postavě manžela, nenápadný Jean-Marc Bory jako mladý student. Využití Brahmsovy hudby (např. v sekvenci na lodi, v milostné scéně) a především obrazová podoba filmu, práce kamery, která je dílem Henri Decaea, jemuž se podařilo na širokoúhlém formátu zobrazit intimní komorní drama a rozlišit rozdílné situace hrdinky: šedivost a nudu v první části, okouzlení z lásky v části druhé a nejistotu ve finále.

MILENCI

Les Amants, Francie 1958

režie: Louis Malle

námět: Dominique Vivant Denon - próza *Bez zítřku*

scénář: Louis Malle, Louise de Vilmorin

kamera: Henri Decae

hudba: Johannes Brahms (Sextet pro smyčce č. 1)

hraji: Jeanne Moreau (Jeanne Tournierová), Alain Cuny (Henri Tournier), Jean-Marc Bory (student Bernard), Judith Magre (Maggy), José-Louis de Villalonga (Raoul) ad.

LOUIS MALLE (1932-1995)

Vystudoval pařížskou filmovou školu IDHEC, první konkrétní filmové zkušenosti získal při spolupráci s Jacquesem Cousteauem a s Robertem Bressonem. Konstantou jeho tvorby je různorodost, Malle se neuzavírá do rámce jednoho žánru, každým filmem rozšiřuje okruhy svého zájmu a zkouší nové možnosti. Proto v jeho filmografii najdeme vážné drama, které je vystřídáno lehkou komedií či dokumentem, často volí pro své filmy kontroverzní náměty a témata.

V hrané kinematografii debutuje kriminálním dramatem **VÝTAH NA POPRAVIŠTĚ**, který vzbudil zaslouženou pozornost diváků i kritiky (prestižní cena Louise Delluca). Po **MILENCÍCH** si vybral prózu Raymonda Queneaua **ZAZIE V METRU** o venkovském děvčátku a jejím svérázném setkávání s velkoměstem. Předloha Malleovi dovolila narušit ve filmu tradiční narativní formy. Další film, **SOUKROMÝ ŽIVOT**, je jakýmsi esejem o mýtu filmové hvězdy a o rubu herecké slávy. Inspirací mu byly skutečné osudy Brigitte Bardotové, která zde také hrála hlavní roli. Bardotové stejně jako Jeanne Moreauové dal režisér o několik let později příležitost ukázat i jinou stránku jejich talentu v komedii z mexických revolucí **VIVA MARIA!**

V šedesátých letech byl oceňovaný Mallův dokument z Indie **KALKATA**. V první polovině sedmdesátých let natočil dva filmy, které vyvolaly rozruch a názorové střety. **ŠELEST NA SRDCI** se zabýval námětem, který byl pro film doposud tabu – incestním vztahem matky a syna. **LACOMBE LUCIEN** nastoluje otázku kolaborace s německou okupační silou v době druhé světové války - hlavní postava se dá do služeb gestapa. Od roku 1977 pracuje Louis Malle ve Spojených státech, kde se mu podařilo na rozdíl od jiných zahraničních režisérů zakotvit na řadu let. Z filmů, které zde natočil, zaujalo především **DĚVČÁTKO** (u nás jen v televizi) z prostředí nevěstince a **ATLANTIC CITY** o starším muži, který prožívá s mladou ženou dobrodružství i lásku. Film získal na MFF v Benátkách 1980 hlavní cenu, Zlatého lva. Autobiografické ladění má film **NA SHLEDANOU, CHLAPCI**, který realizoval v roce 1987 ve Francii. V koprodukcí anglicko-francouzské vznikl jeden z jeho posledních velmi dobře hodnocených filmů **POSEDLOST** o stárnoucím muži a jeho lásce k nastávající snaše.

Výběrová filmografie:

- 1957: Výtah na popraviště / L'Ascenseur pour l'échafaud
- 1958: Milenci / Les Amants
- 1960: Zazie v metru / Zazie dans le métro
- 1961: Soukromý život / Vie privée
- 1963: Bludička / Le Feu follet
- 1965: Viva Maria! / Viva Maria
- 1968: Kalkata / Calcutta 68 *dokumentární film*
- 1970: Šelest na srdci / Le Souffle au coeur
- 1974: Lacombe Lucien / Lacombe Lucien
- 1978: Děvčátko / Pretty Baby
- 1980: Atlantic City / Atlantic City
- 1987: Na shledanou, chlapci / Au revoir, enfants
- 1992: Posedlost / Damage

Doporučená literatura:

Henry Chapier, *Louis Malle*. Paříž 1964.

Jacques Mallecot, *Louis Malle*. Paříž 1978.

IDFF Directors. St James Press, Chicago-Londýn 1991.

Jan Bernard, Pavla Frýdlová, *Malý labyrint filmu*. Albatros, Praha 1988.

Vít Janeček, *Louis Malle: Milenci (1958), aneb Romantická cesta odvahy*. Cinepur, roč. 2, č. 6 (1994), s. 19-23.

Jiří Cieslar, *Kočky na Atalantě*. Akademie muzických umění, Praha 2003, s. 131 – 135.

FRANCOUZSKÁ NOVÁ VLNA

Umělecké hnutí mladých francouzských filmařů, kteří začínali jako kritici v revue Cahiers du cinéma. Vystoupili ostře proti stagnující tradiční kinematografii, založené na pevném scénáři a ateliérovém natáčení, s programem plně autorského filmu. Vůdčí osobností směru byl François Truffaut, dále Claude Chabrol, Jean-Luc Godard, ad. Z dokumentárního filmu se připojili např. Alain Resnais, Agnès Vardová, Chris Marker. Jejich svěží filmy diváky zaujaly a ovlivnily i kinematografii celosvětově. V rozmezí let 1958 – 1962 debutovalo 97 filmových tvůrců.

Autorka textu: *Blažena Urgošiková*